

PÉNTEK IMRE

*Repedező újkori freskó**Részlet*

*Végül is eltűnt a régi világ, s az új csupa lom,
ismerős a múltból, akár egy polgári szalon
valamely divatos Munkácsy-képen, a Körmendi Galériából,
hol a fizetőképes közönség a leütésnek csápol –
sajnos, a jövőbe szaladtunk, ideje volt visszatérni,
és ismét divatba jön a lajbi és rékli,
s a fiatalság mellényében zsebóra ketyeg –
ó, ti eltéphetetlen (óra)láncok, a divatnak remek
példányai, az elegancia fokmérője,
s hány (partiképes) leányszív dobban meg néha tőle,
s egy olajnyomaton – ha szemed mereszted, láthatod
a visszagörcbült időt, a sokszor gúnyolt nemzeti távlatot,
mely szivárvánnyal övezve feljő a horizonton –
az idő még budapesti, de a helyszín már szinte London,
a világpiacon ismét a távoli árákkal szembesített,
s magánlapokban úszkálnak a zsiros tőzsdehírek,
de a lakosság egyelőre még nem tolong a csábos részvényekért,
csak szeretné megkapni a nyugati munkabért,
évekig élt a nyomorgó hiánygazdaságban,
s hazajött egy bécsi útról nejlonkabátot csempészve, bátran,
szerette volna megtapasztalni hát
a fogyasztás (megaáruházakban zajló) áhítatát.
A Nagy Változás kimondatlanul ezt ígérte,
s valljuk be őszintén – meg is nélkülöztünk érte...
A távolról csillogó kirakatok, árubőség, jólét,
a csábos autómárkák, csak fizesd ki érte a lóvét:
az olyannyira vágyott dollárt, frankot, eurót,
vigyázz, sóbálvánnyá ne válj, mint ama Lót,
ki visszanezett a (történelmi) bűnök korszakába,
nosztalgizva, könnyezve, epét okádva –
ne sirasd te sem gyöngécske kis forintodat,
melyet a káoszról mentett ki ama augusztus elsejei nap
1946-ban, hogy békés életét elkezdhesse végre
a háborús nemzedék, kinek munkája, veritéke
alapozta azt meg, ami most van:
ebben a lesajnált, máig lenézett keleti-blokkban.
Talán akkor kezdődött, amikor Cyrus Vance amerikai külügyminiszter
hazahozta a Szent Koronát az ezredvégi finisben,
s csodás rándulás, a fehérvári Romkert mintha életre kelne,
megmoccant szarkofágban Szent István nyugvó lelke,
s tán a Szűzanya is megelégette odafönt,*

hogy Magyarhonban 1956 óta nagy a csönd,
s mikor megszólította őt, még tanácselnökként, jó Balsay István,
biztosan előreléptünk a változásban a mennyei listán.
Valami volt a levegőben, valami nem normális vidámság:
szörnyen kacagtunk mindenben, ahogy levette az álcát
a pártbizottság egy-két őszinte, velünk iszogató munkatársa,
s koccintgatás közben nyíltan megmondta: a változást kívánja,
a szerkesztőségi törzsasztal ezt természetesnek vette:
mi régen volt, szemet hunyt felette.
A bizsergető hangulatban kaptam meghívást az Agrárkutatóba,
hogy ötkor kezdődik egy fotókiállítás megnyitója,
melynek díszvendége maga Csoóri Sándor.
(Megmondom, égtem a kíváncsiságtól,
mi lesz ebből a találkozóból az ellenzéki hírű körben,
s a rendezvényről hallva gyűltünk, mindegyre többen.)
S valóban: a megnyitó után, székeket tettek a terembe,
és mintha ez volna ennek rendje:
Csoórit – aki végül is hazajött, bár renitens elem –
a pulpitusra kérték nagy hirtelen,
és Emil bátyánk, a házigazda arra kérte, amit mindenki pártolt,
számoljon be részletesen a monori tanácskozásról.
Hány besúgó volt jelen, senkit sem érdekelt:
Sándor szavai nyomán éreztük a jelt,
annyi nyomorult év után ébredezett a szabadság vágya és reménye.
Írás jelent meg a falon: A Kádár-korszaknak vége.
(Persze, nem mindenki látta e profetikus jelet,
akadt olyan is, aki magában azt mondta: Sándor, följelentelek.)
1985-ben lazulni kezdtek a kötelékek,
a pártállam csendes, haldokló kísértet,
akadt még egy-két ormótlan erőlködése,
de senki sem hullajtott (akkor!) könnyet érte.
Az események váltottak mind sebesebbre,
magam sem tudom, miért nem jutottam el Lakitelekre,
ahol az ellenzék előszítette a politikai fordulatot:
s a kádárizmus hajója itt végleg léket kapott.
Megalakult az MDF – egyik első belépő voltam,
első vevő a kétes politikai boltban.
S ha nem sikerül, a hatalom visszavág:
bizony vághattam volna nem épp jó, rossz pofát...
S mint annyiszor, húzódhattam volna,
hova máshová: belső (nem külső!) emigrációba...